

Тенденції ринку праці та спеціальності, попит на юридичну професію в умовах воєнного стану

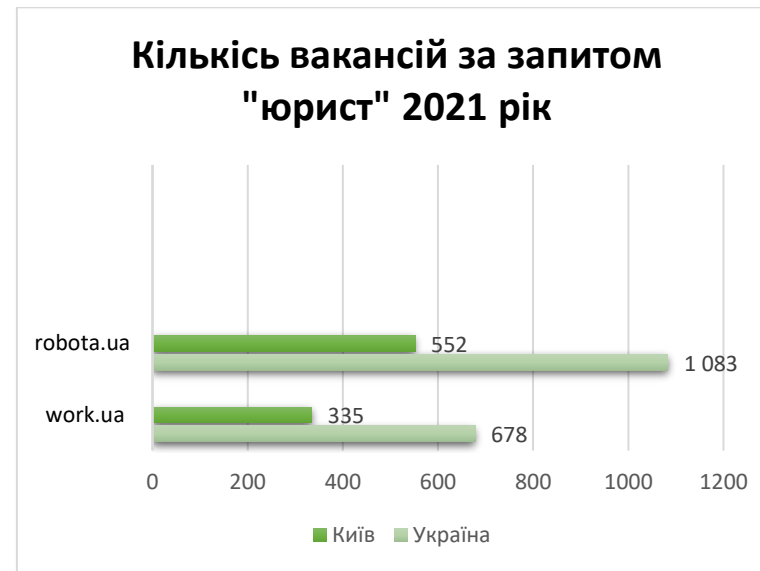
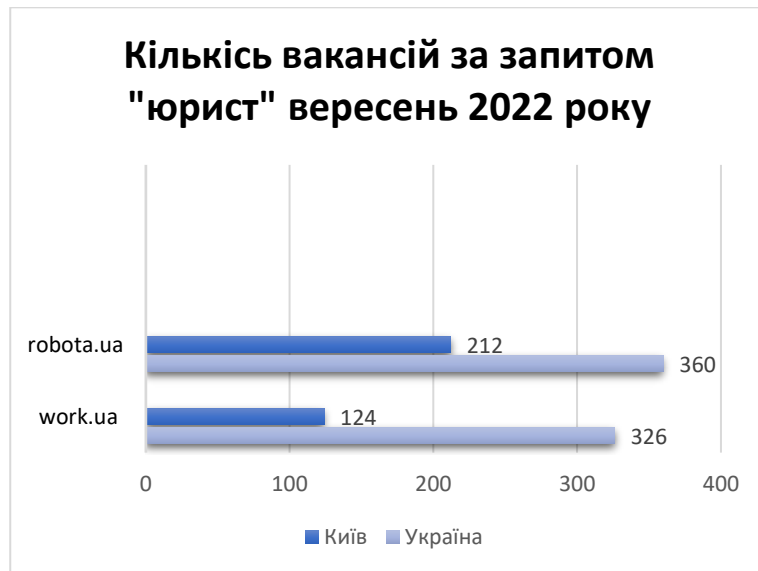
Оголошення 24 лютого 2022 року правового режиму воєнного стану беззаперечно вплинуло на всі сфери життєдіяльності нашої держави та громадян. Не є винятком ринок праці та розвиток юридичної спеціальності.

Для того, щоб узагальнити основні тенденції ринку праці та спеціальності, а також попит на юридичну професію, було опрацьовано коментарі представників провідних юридичних компаній та юристів, які працюють інхауз, щодо умов роботи у воєнний час, а також досліджено дані двох найбільш популярних сайтів з пошуку роботи (work.ua та robota.ua).

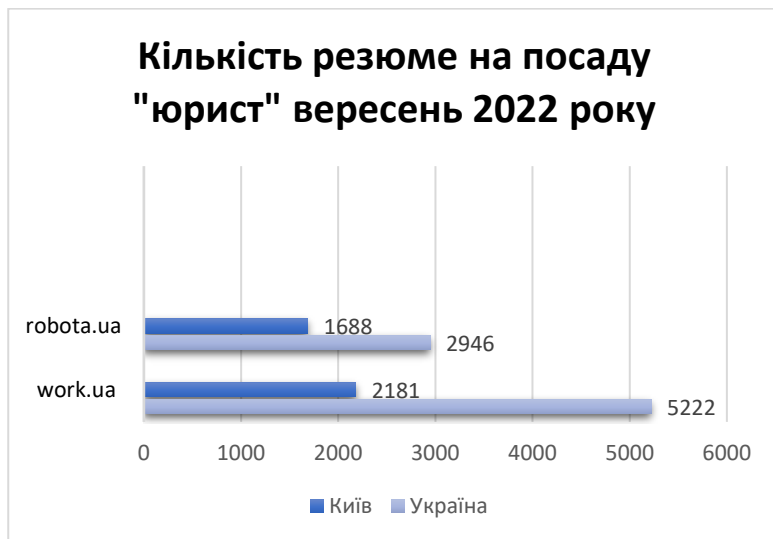
Щодо ринку юридичних послуг, то цілком передбачувано, що воєнний стан негативно вплинув на його розвиток, про що зазначають представники більшості юридичних компаній. Так, деякі з них відзначають, що зниження обсягу юридичних послуг за їхніми підрахунками сягає 80 % (Олександр Бондарчук, керуючий партнер «ЮА «Абсолют»).

Про це свідчать і результати аналізу інформації, розміщеної на сайтах з пошуку роботи. Порівнявши дані щодо кількості вакансій, розміщених за один місяць у 2021 році та у вересні 2022 року, можна прослідкувати, що їх кількість зменшилася більше, ніж у 2 рази.

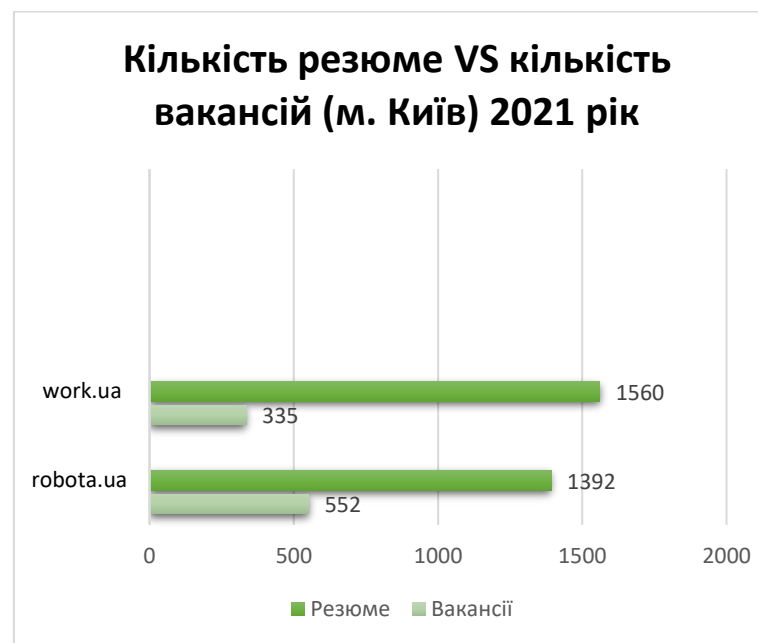
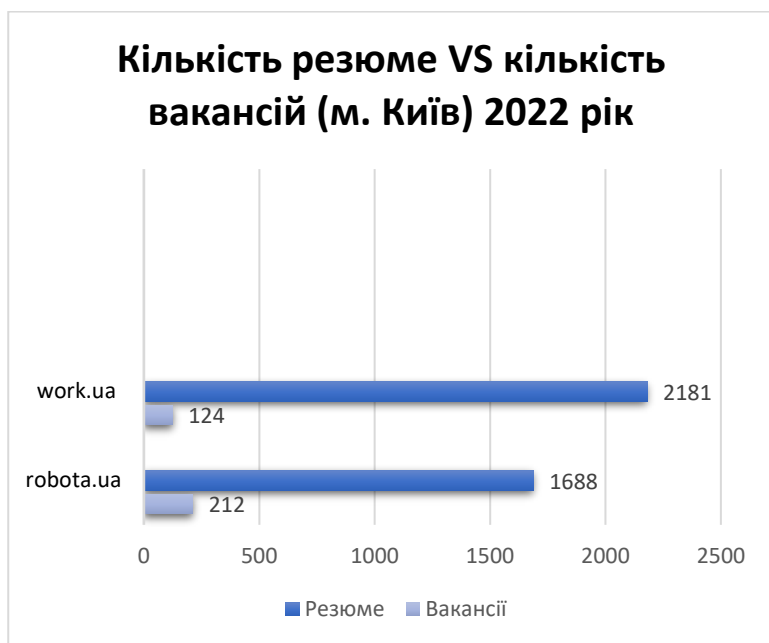
Разом з тим, варто відзначити, що як і у минулому році, половина пропозицій роботи у сфері права територіально припадає саме на місто Київ. Про те, що столиця не втрачає своєї популярності для юридичного бізнесу свідчать і відповіді представників провідних компаній щодо відсутності намірів релокації бізнесу у інші регіони та продовження роботи у Києві.

У той же час кількість резюме на посаду «юрист» не просто не зменшилася, а збільшилася у порівнянні з минулим роком.

Це призвело до значного збільшення різниці між попитом та пропозицією на юридичному ринку праці. І якщо у 2021 році попит на юридичну професію, відповідно до аналізу даних на сайті work.ua був у 4,5 рази, а відповідно до даних robota.ua у 2,5 рази меншим, то у вересні 2022 року пропозиція перевищує попит у 17 (work.ua) та 7 (robota.ua) разів.

Про зменшення затребуваності юридичної професії в умовах війни також йдеться в аналітичній записці [«Ринок праці в умовах війни: основні тенденції та напрями стабілізації»](#).

Незважаючи на складнощі, які наразі виникли у галузі, юридичний бізнес продовжує працювати, проте, запити у цій сфері дещо змінилися у порівнянні з довоєнним часом.

Так, відповідно до коментарів, наданих представниками юридичних компаній, в період воєнного стану найбільшим попитом користуються наступні сфери та питання юриспруденції:

- питання релокації бізнесу як в межах, так і поза межі території України;
- відкриття компаній та рахунків в Європі;
- застосування форс-мажорних обставин для бізнесу;
- врегулювання договірних зобов'язань, зокрема питання невиконання умов контрактів;
- фіксації та відшкодування збитків, завданих бізнесу внаслідок воєнної агресії;
- податкового та митного права;
- відкриття і функціонування благодійних фондів, обліку та оформлення гуманітарної допомоги;
- захист та повернення активів, інвестування за кордоном;
- міграційні послуги;
- особливості трудових відносин;
- правові аспекти мобілізації;
- зовнішньоекономічна діяльність;
- реструктуризація кредитних зобов'язань;
- страхування під час воєнного стану;
- питання сімейного права, опіки та піклування;
- міжнародного гуманітарного права (право збройних конфліктів);
- підготовка звернень до міжнародних організацій, асоціацій юристів/бізнес-асоціацій іноземних держав.

Щодо переліку посадових обов'язків, які висувають роботодавці до кандидатів, то поширеними сьогодні є ті, що стосуються супроводження господарської діяльності компанії, зокрема такі:

- введення договірної роботи підприємства;
- претензійно-позовна робота;
- підготовка тендерної документації;
- робота з контрагентами;
- взаємодія з органами державної влади щодо різних питань діяльності підприємства;
- корпоративні питання.

Варто відзначити, що одним з найбільш стійких до ситуації воєнного стану, як і раніше до карантинних обмежень, виявився ІТ-бізнес. Так, через високий рівень мобільності, близько 85% компаній галузі працюють у нормальному бізнес-ритмі і це дійсно високий показник. Крім того, згідно з прогнозами, запит на ІТ-послуги залишатиметься високим, а сама галузь може стати одним з основних рушіїв економіки. Із цього можна зробити висновок, що попит на юридичне супроводження даної галузі бізнесу не лише не втратить своєї популярності, а й зросте. Крім того, варто відзначити, що на сайтах з пошуку роботи все частіше з'являються вакансії для юристів інхауз в ІТ-компанії.

Крім цього, і представники юридичних компаній, і юристи, які працюють інхауз відмічають, що внаслідок низки законодавчих змін, які були прийняті за останніх сім місяців та особливістю реалізації прав в умовах режиму воєнного стану, чи не найпопулярнішими запитом, який надходить до юристів є роз'яснення положень нормативно-правових актів. Це підтверджується і тим, що у описі посадових обов'язків вакансій часто зустрічається консультування працівників підприємства стосовно правових питань та відстеження і підготовка аналітичних довідок щодо змін чинного законодавства України.

Однак, варто відзначити, що незважаючи на кризу, яку переживає сьогодні юридична сфера, більшість представників правової професії дають оптимістичні прогнози щодо розвитку спеціальності в майбутньому. Так, досить популярним є переконання, що процес повоєнного відновлення – це інвестиційна діяльність, а тому до нього буде залучена низка міжнародних фірм, які в свою чергу забезпечать роботу для юристів.

Досить цікаву думку висловив Сергій Свириба, співкеруючий партнер Asters, яка полягає у тому, що через токсичність російських юридичних компаній потенційні клієнти (наприклад, з Середньої Азії), які раніше використовували їх у якості партнерів з міжнародними юридичними фірмами, шукають партнерів серед українських фірм, що також відкриває певні перспективи розвитку професії.

Висновки:

На основі зазначеного вище, можна підсумувати, що в умовах воєнного стану юридичний ринок праці та спеціальність переживає кризу, що має наслідком значне зменшення попиту на фахівців у даній сфері. Проте, юридичний бізнес та юристи інхауз продовжують працювати.

Разом з тим, варто відзначити певні зміни у запитах, які наразі популярні у галузі. Так, зважаючи на позитивну тенденцію відновлення підприємницької діяльності в Україні та здійснення українськими громадянами такої діяльності в іноземних державах, однією із популярних сфер юриспруденції залишається супроводження бізнесу. Про це свідчать коментарі представників юридичних компаній та запити роботодавців, розміщені на сайтах з пошуку роботи. Серед усіх напрямків підприємницької діяльності, варто відзначити ІТ-галузь, яка стала однією із небагатьох, що відчула вплив воєнного стану не у такій значній мірі, та яка, за прогнозами, може стати одним із рушіїв економіки. Тому юридичне супроводження ІТ-бізнесу, як і раніше, не втрачає своєї актуальності.

Зокрема, актуальними запитами до юристів в сучасних умовах стали: релокація бізнесу та переміщення працівників; особливості виконання договірних зобов'язань та застосування форс-мажорних обставин; фіксування шкоди та відшкодування збитків, завданих внаслідок воєнної агресії; особливості діяльності благодійних фондів та оформлення гуманітарної допомоги; реєстрація бізнесу та відкриття рахунків в іноземних державах; зовнішньоекономічна діяльність, а також питання трудового, міграційного, митного права та мобілізації.

Крім того, серед представників юридичної професії існує думка щодо зростання у майбутньому популярності юридичних питань міжнародного характеру, що пов'язано із реальною перспективою залучення іноземних інвестицій в Україну та виходу більшої кількості національних суб'єктів підприємницької діяльності на міжнародний ринок, зокрема європейський.

Список використаних джерел:

Дані сайтів <https://www.work.ua/> та <https://rabota.ua/ua>

<https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/chi-e-na-rinku-kadriv-kriza.html>

<https://yur-gazeta.com/publications/legal-business-in-ukraine/yurbiznes-voennogo-chasu.html>

<https://yur-gazeta.com/publications/legal-business-in-ukraine/yurbiznes-voennogo-chasu-chastina-2.html>

<https://yur-gazeta.com/publications/legal-business-in-ukraine/yak-nalashtovana-robota-inhauziv-pid-chas-viyini-.html>

<https://yur-gazeta.com/publications/legal-business-in-ukraine/robota-inhauziv-pid-chas-viyini-20-.html>

<https://razumkov.org.ua/images/2022/07/18/2022-ANALIT-ZAPIS-PISHULINA-2.pdf>

<https://dou.ua/lenta/articles/ukrainian-it-during-the-war/>